TT 5.2.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö

Lausunto - VNS 9/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä lausuntopyyntöön Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (VNS 9/2025 vp).

Taustaa

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin.

Yksityiskohtaisemmat näkemykset aiheryhmittäin

Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on lähes 40 prosenttia . Jakeluvelvoite on keskeisin liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen alentamisen keino, ja siihen tehtävät muutokset vaikuttavat suoraan sekä liikenteen että koko taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Jos tässä vaiheessa voi todeta, että Suomi ei saavuta taakanjakosektorin tavoitettaan, jos kevään 2027 eduskuntavaalien jälkeen, jakeluvelvoitetta jälleen alennetaan 2028-2030.

On huomioitava, että koska jokaisen EU-maan taakanjakosektorin päästötavoite on EU:n 55-valmiuspaketin myötä huomattavasti kiristynyt, ylimääräisten päästövähennysyksiköiden ostaminen saattaa olla hankalaa, ellei mahdotonta. Suomen valtion ei tule ostaa päästövähennysyksiköitä markkinoilta, eli maksaa toisten maiden päästövähennyskeinoja, vaan luoda niilläkin varoilla edellytyksiä kasvulle kotimaahan. Päästöoikeuksien lähivuosien määrästä ja hinnasta markkinoilla ei tällä hetkellä ole mitään takeita.

Jakeluvelvoitteen kehityspolku on aikaisemmin luonut ennustettavan ja vakaan

toimintaympäristön investoinneille ja T&K&I -toiminnalle, ja siten myös tehnyt Suomesta edelläkävijän kestävien biopolttoaineiden kehityksessä ja tuotannossa, millä on ollut merkittävä positiivinen vaikutus Suomen työllisyyteen ja kansantalouteen.

Liikenne

Suomen taakanjakosektorin 2030 päästövähennysvelvoite on kasvamassa EU:n lainsäädännön päivityksen myötä 50 % tasolle ja samaan aikaan LULUCF-sektorin tavoitteiden toteutuminen on mennyt haastavaksi. On tärkeää, että Suomessa viitoitetaan selkeä ja pitkäjänteinen ura, miten tavoitteisiin päästään.

Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on lähes 40 prosenttia. Jakeluvelvoite on keskeisin liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen alentamisen keino, ja siihen tehtävät muutokset vaikuttavat suoraan sekä liikenteen että koko taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Jos tässä vaiheessa voi todeta, että Suomi ei saavuta taakanjakosektorin tavoitettaan, jos kevään 2027 eduskuntavaalien jälkeen, jakeluvelvoitetta jälleen alennetaan 2028-2030.

On huomioitava, että koska jokaisen EU-maan taakanjakosektorin päästötavoite on EU:n 55-valmiuspaketin myötä huomattavasti kiristynyt, ylimääräisten päästövähennysyksiköiden ostaminen saattaa olla hankalaa, ellei mahdotonta. Suomen valtion ei tule ostaa päästövähennysyksiköitä markkinoilta, eli maksaa toisten maiden päästövähennyskeinoja, vaan luoda niilläkin varoilla edellytyksiä kasvulle kotimaahan. Päästöoikeuksien lähivuosien määrästä ja hinnasta markkinoilla ei tällä hetkellä ole mitään takeita.

Jakeluvelvoitteen kehityspolku on aikaisemmin luonut ennustettavan ja vakaan toimintaympäristön investoinneille ja T&K&I -toiminnalle, ja siten myös tehnyt Suomesta edelläkävijän kestävien biopolttoaineiden kehityksessä ja tuotannossa, millä on ollut merkittävä positiivinen vaikutus Suomen työllisyyteen ja kansantalouteen.

Poliittisen ohjauksen on oltava erityisesti liikenteen suhteen riittävän vahvalla ja ennakoitavalla pohjalla. Suomessa liikenteen päästövelvoitetta on ohjattu jo pitkään jakeluvelvoitteella. Kemianteollisuus ry:n mielestä jakeluvelvoitteesta tulee pitää kiinni. Samaan aikaan suomessa tulisi lisäksi aktiivisesti pohtia miten teollisuuden kuljetuksien kilpailukyky säilytetään.

Liikennesähkö on otettu mukaan vuoden 2025 alusta osaksi jakeluvelvoitetta ja tämä osuus pitäisi olla lisättynä biopolttoaine osuuden päälle, jolloin fossiilisten polttoaineiden käyttö ei korvaisi bio-osuutta. Tämä tulisi huomioida tavoitteen asetannassa jatkossa. Kemianteollisuus kannattaa riittävää ja tasapainoista päästöohjausta, joka tukee niin liikenteen sähköistymisen kuin biopolttoaineratkaisuja. On tärkeää, että kaikille puhtaille ratkaisuille linjataan riittävä ja selkeä näkymä.

Rakennusten erillislämmitys

Kemianteollisuus ry näkee biopolttoöljyn jakeluvelvoitteen nostamisen 15 % tasolle vuoteen 2030 mennessä perusteltuna. Tämä tulee vaikuttamaan myös rakennusten erillislämmityksen päästöihin vähentävästi. Päästövähennystoimia on tehtävä kaikilla sektoreilla, jotta Suomen taakanjakosektorin vähennyksiin voidaan päästä.

Työkoneet

Kemianteollisuus ry näkee biopolttoöljyn jakeluvelvoitteen nostamisen 15 % tasolle vuoteen 2030 mennessä perusteltuna. Päästövähennystoimia on tehtävä kaikilla sektoreilla, jotta Suomen taakanjakosektorin vähennyksiin voidaan päästä. Samalla on kuitenkin tärkeää pitää huolta teollisuuden arvoketjujen kilpailukyvystä.

CCU ja hiilen kierrot

Kemianteollisuus ry:n mielestä on hyvä että CCU:n mahdollisuudet on tunnistettu suunnitelmaluonnoksessa, mutta hankkeita tulisi tukea huomattavasti laajemmin. CCU on yksi mahdollinen vaihtoehtoinen hiilen lähde kemianteollisuuden tehtaille, jolla on mahdollista korvata neitseellistä fossiilista raaka-ainetta / polttoainetta. Kaikkia hiilen kiertoja tulisi kuitenkin isossa kuvassa edistää tasapuolisesti. Suomessa on mahdollisuuksia useille CCU-projekteille, mutta usein hankkeiden kehittäminen vaatii alkuun pienempimuotoisia testi- ja pilottivaiheita. Hiilidioksidin käyttöönottotekniikatkin ovat vielä kehittymässä, joten useissa tapauksissa ison kokoluokan toteutukseen ei pystytä heti siirtymään. Kemianteollisuuden mielestä kaikkia vaihtoehtoisia hiilen lähteitä tulee edistää tasapuolisesti. Näin myös synteettisten raaka-aineiden kohdalla. CCU-sääntelyä kehittäessä on tärkeää tunnistaa ja edistää biogeenisen hiilidioksidin lisäksi myös muita hiilidioksidin lähteitä. Päästöjen vähentämiseen on tärkeää kannustaa tasapuolisesti.”

Yksittäisen tukikohteen sijaan Suomessa tulisi tukea ja rohkaista laajasti teollisuuslaitoksia ottamaan askeleita hiilidioksidin talteen ottamiseen. Toisin sanoen Suomessa on syytä edistää laajasti myös pienempiä koeluontoisia hankkeita.

Kemianteollisuus ry kannattaa jätteenpolton lisäämistä päästökauppaan. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää edistää hiilen kiertoja, sekä CCU-hankkeita mahdollisimman laajasti Suomessa.

Kemianteollisuus ry:n mielestä vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat olleet erittäin hyvä tapa edistää energiatehokkuustoimia Suomessa. On positiivista, että suunnitelmaluonnoksessa energiatehokkuussopimustoiminnan jatko kaudelle 2026-2035 on huomioitu ja on tärkeää, että toiminnan jatkolle turvataan riittävät resurssit.

Tuomas Tikka
Kemianteollisuus ry